

Uddrag
af „Copie-Bog for Ribe Hospital“,
paabegyndt 1825.

Af Frøken *Maria Rosenvinge*, Klosteret, Ribe.

Den 24. Januar 1825 indsender P. Ramsing sit Kautionsbevis for de ham betroede Oppebørsler som Hospitalsforstander.

7. Februar indberetter han til Direktionen, „at Maren Olesdatter eller saakaldet Syngemaren i for Gaars ved Døden er afgaaet.“ Han udbeder af hendes Efterlængskaber „at maatte tildele den elændige Maren Torpes i Hospitalet en Overdyne, 1 Hovedpude og et Par Blaagarns Lagener.“

14. April tilskriver han Borgmester Stadfeldt¹ en Beretning, i hvilken han oplyser, „at Hospitalet har foruden Daarekistelekker, hvis Antal er forskellig, og for nærværende 6 Personer, regelmæssigen 28 faste Lemmer; nogle af disse Pladser ere for nærværende Tid vacante og ej endnu besatte, fordi Hospitalsbygningerne forestaa en Hovedreparation, der i dette og næste Aar er bestemt at foretages. — Saasnart denne er fuldført, ville de vacante Pladser vorde belagte.“

24. Juni ansøger Ramsing Direktionen om Tildelse til, at Arbejdet ved vestre Fløjs Indretning til Daarekiste maa fuldføres under hans daglige Tilsyn

¹ *A. B. Stadfeldt* († 1862), Borgmester, siden Overretsassessor.

uden Licitation „for at give Indretningen den Fuldkommenhed, som jeg ved at have beset det i Slesvig nylig opbygte Irrenhus finder at være fornøden og hensigtsmæssig.“

20. Oktober indberettes til Kammerraad Steenstrup¹ i Anledning af Brandassurancen, at „af Hospitalets Bygninger ere følgende i denne Sommer nedbrudte, nemlig:

- 1) Den søndre Hovedbygning, som forhen var Hospitalsforstanderens Bølig,
- 2) Det nordre Udhus, og endelig
- 3) 17 Fag af det søndre Udhuses.“

I November tilskrives Direktionen saaledes: „De nye Daarekister ere nu færdige i nederste Etage, og de øverste kunne snart være det, og naar 2 Kakkelovne, som jeg med det første venter fra Flensborg, blive opsatte i den nederste Gang, saa kunne Lemmerne flytte over i disse nye Indretninger. Da tvende af Daarekistelekkerne, nemlig Christiane Peders D. og Knud Hansen eller Lassen næsten ikke have noget enten at skjule dem i eller at ligge paa, saa giver jeg mig den Frihed underdanigst at indstille, om jeg maa for Hospitalets Regning anskaffe for hver af disse tvende et Lag Gangklæder samt nogle Sengeklæder med 1 Par Lagener til hver.“

1826 den 23. Januar tilskrives Direktionen: „at Omkostningerne ved den vestre Fløjbygning Indretning til Daarekamre kun beløber sig til 1068 Rdl. 1 Mk. 6²/₅ Sk. uagtet Indretningen i flere Henseender er fuldkommen ved Overslaget tilholden, og at altsaa en Besparelse af 239 Rdl. 1 Mk. 6³/₇ Sk. har fundet Sted foruden de levnedede nye Materialier.“

¹ *P. R. Steenstrup* († 1840), Kammerraad, siden Justitsraad, By-skriver i Ribe.

13. Maj approberes følgende Instruks for Opvarteren Andreas Bernhardtsen i Ribe ved Daarekisten i Ribe Hospital:

1. Hver Morgen reder han Sengene og lægger samt tilskruer Laagene paa Sengestederne; derefter gjør han reent i hvert Rum og udskyller Vandpøsene med Vand samt Gulvene, naar dette er fornødent; oplukker Vinduerne for at udlufte Rummene, naar Aarstiden det tillader, og derefter tillukker dem, og endelig bortfører han Ureenligheden af de i den udvendige Gang anbragte Kasser til det Sted, hvor Hospitalsforstanderen anviser ham. —
2. 3 Gange daglig, nemlig Morgen, Middag og Aften bringer han Lemmerne deres Mad fra Hospitalsforstanderens Køkken og overhovedet sørger saavidt muligt for, at de nyde samme.
3. Hver Aften aabner han Sengene og bringer Laagene ud i den uden for værende Gang, hvor de forblive til om Morgen for igen at vorde lagte paa Sengene.
4. Om Vinteren passer han daglig Kakkellovne med behørig Varme og bringer de dertil fornødne Klyne fra Klynehuset samt hver 14. Dag renser Kakkellovnsrøerne.
5. Efter Forstanderens Tilsigelse udelukker han Lemmerne i den uden for værende Gang, for at de der kunne spadsere og røre sig, og haver nøje Tilsyn med, at de ej enten undløbe eller paa nogensomhelst Maade gjøre Fortræd eller Skade, hvorfor han nødvendig maa være hele Dagen i Hospitalet.
6. Overalt efterkommer han alle de Befalinger, som Direktionen ved Hospitalsforst. maatte give ham i Henseende til Lemmernes Behandling og Bevogtning.

7. Naar Opvarteren saaledes troligen opfylder denne Instruxes Indhold, saa tilstaaes ham en ugentlig Løn af 4 Mk. 8 Sk. c. eller 1 Rdl. 1 Mk. $3\frac{1}{5}$ Sk. r. S. samt aarlig 3 Læs Klyne, der leveres ham til samme Tid, som Hospitalet faar sin Klynelevance. Denne Udbetaling tager sin Begyndelse, fra den Tid Lemmerne ere indflyttede i de nye Daarekister.
8. Skulde Opvarteren vise Forsømmelse i denne Instruxes Opfyldelse eller paa anden Maade gjøre sig uværdig til at forestaa denne Post, da forbeholdes Direktionen Ret til uden videre Omstændighed at afskedige ham.“

15. Juni anmeldes til Steenstrup, at Resten af det søndre Udhus af Hospitalets Bygninger, nemlig 12 Fag, nu er nedbrudt og ønskes til Afgang i Assuranceprotokollen, hvorimod den ny Staldbygning ønskes til Tilgang.

5. Juli indstilles, at de 13 Lemmer i Hospitalet maa flytte ud, saalænge Reparationen af Lokalerne forestaar. Det foreslaaes, at de selv skaffer sig Lejlighed i Byen, og at der dertil gives dem 2 Rdl. r. S. ugentlig.

15. Juli tilskrives Hr. N. Roest i Ottersbøl om Daarekistelemmet Sidsel Nielses fra Medolden: „Det er et meget uroligt Menneske, De har sendt os; hun maa daglig gaa i Tvangstrøje eller Bælte, da hun ellers spolerer sine Klæder; hendes Særke har hun saaledes forrevet, at de ej mere kunde bruges.“

30. August til N. Roest i Ottersbøl: „I den sidste Tid er Sidsel Nielses bleven helt forandret og er nu ganske ordenlig, saa hun nu gerne kunde afhentes herfra, hvilket hun saa meget ønsker og har anmodet mig om at tilmelde Dem. I det jeg herved udfører denne hen-

des Begjæring, undlader jeg ikke tillige at ytre min Formening om hendes Forbedring. — Da hun formedelst hendes overordentlige Urimelighed og Ondskab er holdt baade meget strengt og undertiden straffet med Riis, har denne Fremgangsmaade bevirket en heel Forandring for hende i den sidste Tid, saa at jeg troer, at De nu godt kan tage hende herfra. — Imidlertid kan jo hendes Plads staae hende aaben i nogen Tid, om det skulde blive fornødent at sende hende herud igjen, hvilket jeg neppe vil troe, da hun nu har Frygt for at komme her.“

Den 6. September hjemsendes hun.

1827 24. December: Skrivelse til Direktionen om Optagelse af et Lem i Daarekisten. Forstanderen skriver: „— og hendes Underholdning vil jeg i Betragtning af Kornvarernes lettere Priser paatage mig for 12 Rbsk. Sølv daglig —.“

1828 den 7. Juni: Skrivelse til Direktionen „om den Betaling, som Manø Kirke i Følge det kgl. danske Cancellies Bevilling af 24. f. M. maatte overlades den i Ribe Hospitals Inventarium værende Altertavle og Prædikestoel til, har jeg den Ære herved underdanigst at melde, at da der baade paa Prædikestolen og Altertavlen behøves Reparation saavel i Henseende Billedhugger Arbejde som Maling, jeg da anser 6 Rbd. r. S. for en passende og tillige moderat Betaling.“¹

25. Juni tilskrives Pastor Junghans:² „Deres Velærværdighed vil godhedsfuld undskylde, at jeg først nu

¹ Saavel Prædikestolen som Altertavlen findes endnu i Manø Kirke. Prædikestolen benyttes endnu. Altertavlen er hensat i Kirkens nederste Del.

² *C. F. Junghans* († 1833), Sognepræst til Anst og Gjesten (se „Fra Ribe Amt“ I.).

besvarer Deres meget ærede af 11. dennes, hvilken Sinkelse er foraarsaget ved den megen Uroe, jeg i denne Tid har haft. Modtagelsen af de med forbem. Skr. fulgte Klædningsstykker til Maren Peders Datter fra Raunholt, nemlig et Lag daglig Klæder af Tosyld med Underskjørt af Vadmél, 2 par uldne Strømper med Stoppegarn, 2 Sæt Hovedtøj og et Par Blaarlærrets Lagen samt et røde Halstørklæde, tilstaaes herved, og for samme aflægges paa hendes Vegne min forbindtlige Taksigelse, og særdeles kjert var det mig, at disse Klædningsstykker bleve sendte inden Hs. Majestæts Ankomst hertil.“

1829 22. Marts ansættes Jens Nielsen som Oppasser ved Daareanstalten.

24. Juni tilskrives Direktionen: „Efterat Krøblingen Johannes Lagrolet omtrent i 8 Dage har været urolig og endog om Natten forstyrret ej alene de øvrige i samme Værelse værende Lemmers Roe, men endog de i de andre Værelser, har jeg paa Lemmernes gjentagne Klager været nødt til i Dag at indelukke ham i et ved Siden af Liigstuen værende mørkt Rum, som er det eneste Middel, hvorved jeg kan bringe (ham) til Raison, fordi han ej bliver udelukt, før han er kommet i Rolighed og lover bedre og ordentlig Opførsel. — I de syv Aar, han nu har været her, har jeg prøvet mange forskjellige Maader at bringe ham til Orden paa: saaledes har jeg først ved Formaninger og Trudsler; saaledes har jeg taget Vognen fra ham, for at han ej skulde forlade Værelset, eller kjøre ud i Byen til Værts-husene; men da var han rasende Nat og Dag; jeg har tildelt ham Pensionen daglig i Stedet for hver 14. Dag; ogsaa dette vilde ej hjælpe; jeg har forbudet ham at kjøre udenfor Hospitalsporten; men deels ænsede han ikke dette Forbud, og naar jeg ham sendte tilbage, fik

han Børn fat for at hente sig Brændeviin. — Jeg har og prøvet at prygle ham med en Læder Pidsk; men efterat jeg var bleven næsten træt, opfordrede han mig til at blive ved, saa at jeg hverken med det Gode eller Onde kan tvinge ham. Alleene Indspærringen i det mørke Rum kan tæmme ham for nogen Tid; men om Vinteren er dette Opholdssted for koldt, skjøndt jeg har sidste Vinter nogle Gange brugt dette Middel. I Anledning heraf maa jeg underdanigst andrage paa, enten at han i Følge Lovens 2—19—10 maa udvises af Hospitalet, hvilket ikke vil være nogen Straf for ham, men for hans Stakkels gamle Moder i Lemvig, og det var næsten Synd med hende, da hun kommer til at modtage ham, eller og at det ommeldte mørke Rum maatte saaledes indrettes, at han der kunde anvise Sommer-Opholdsstue med Udelukkelse fra de andre Lemmer og tillige være et Straffested om Vinteren; Til dets Indretning udfordres ej meget; et lidet Vindu, Døren til Liigstuen tilmures, og Væggene samt Steengulvet for og et fast Sengested anbringes.“

3. Juli tilskrives Fredericia Fattigvæsen i et Brev om Mad. Haste: „Hun er een af de værste Lemmer her er, og hendes Klæder ødes snart ved hendes overordentlige Skidenfærdighed og bestandige Uro og Kryben, enten hun er ude eller inde —.“

4. September til Direktionen: „Skrædderdrengen Jeppe Nommensen fra Føhr, som i Aaret 1827 fik begge sine Been afsatte og efter Helbredelsen blev sat i Lære hos Skræddermester Rasmus Jensen paa Hospitalets Regning, blev den Gang foruden Klæder forsynet med 2de Træbeen. Disse Been ere nu opslidte og saa ofte reparerede, at de ej mere ere brugelige, hvorfor jeg har ladet et Par nye forfærdige til ham. I Over-

eensstemmelse med Direktionens Resol: af 8. Oktbr. 1827 indsendes herved 2de Regninger, nemlig fra Beendrejer Kolberg for 2de Træbeen 2 Rdl. H. Ct. og fra Sadelmager Fink for Udstopning

og Remmer

1 — 1 — 4 —

til den høje Direktions gunstbehagelige Anviisning til Udbetaling af Hospitalets Kasse.

Dernæst giver jeg mig den Frihed underdanigst at indstille til den høje Direktion, om det ikke maatte tillades mig at opføre bag Staldbygningen indtil den der-værende Brandmuur en liden grundmueret Svinesti, saa stor som til et Par Svin maatte behøves, paa den sparsommeligste Maade.“

1830 31. Marts til Fredericia Fattigv. I Anledning af Mad. Hastes Begravelse skriver Forstanderen „— har jeg tillige den Ære at melde, at hendes ubetydelige Efterladenskaber enten skulde blive afsendt ved første Lejlighed eller paa Anfordring blive udleveret, medmindre Commissionen vilde bevise Oppasseren og Gangkonen den Godhed at skjenke dem samme til lige Deling for det møjsommelige Arbejde, hendes Oppasning har foraarsaget, den første ved idelig at gjøre reent hos hende og den sidste for uafslædig Vask.“

1ste Post til Antegnelserne udi Ribe Hospitals Regnskab for 1829 er saalydende:

„Udi Inventarie-Fortegnelsen ved de 2de sidste foregaaende Regnskaber staar anført: 1 Lusekam og 1 Overdyne, som ej findes paa dito Fortegnelse ved dette Regnskab eller nogen Forklaring afgivet om Aarsagen til sammes Udeladelse.“

Besvarelsen lyder saaledes:

„Ved den forandrede Indretning af Inventarielisten er dette bleven overseet; saavel Lusekammen som Over-

dynen existerer og skulle blive anførte paa Inventarlisten ved næste Regnskab.“

31. Maj klager Forstanderen over, at hans Familiestuer „bestandig ved nordlige Vinde om Vinteren plaget af Røg, saa at enten en Dør eller et heelt Vindu maa oplukkes, hvorved megen Træk foraarsages for dem, der har paa Skorstenen noget at bestille, ligesom og alle de Kakkelovne, der støde til Kjøkkenskorstenen bestandig røge, naar ikke Kjøkkendøren eller Vinduet er aaben —.“ I den Anledning anmoder han Direktionen om, at der maa anbringes „een af de saakaldte nye Skorteens-Indretninger i Kjøkkenet“, hvorved denne Ulempe formenes at kunne afhjelpes.

14. Juni andrager Forstanderen om, at Lagrolet maa faa sit Ønske opfyldt og blive hjemsendt til Moderen i Lemvig, hvilket dog ikke sker.

29. Oktober indstilles: „da det Værelse, hvorpaa Jomfru Koefoed ligger, for hendes Skyld skal opvarmes, synes mig, at den Varme billigen burde komme flere Lemmer tilgode, og at dette Værelse burde til Vinteren belægges med nogle flere Lemmer.“

6. December skrives om Margrethe Sørens Datter af Fardrup, at „hun indkom i Ribe Hospitals Indretning for Vanvittige den 4. Juni d. A. og udgik helbredet den 25. Novbr. sidst, som udgjør 174 Dage —.“

11. December skriver Forstanderen i Anledning af Oppasseren Østbirks og Oppassersken Højers Enkes Ønske om Løntillæg: „Med deres Ordentlighed, Reenlighed, Sparsommelighed med Ildebrændsel er jeg fuldkommen tilfreds; Oppasserens lemfældige Maade at behandle de Vanvittige, skjønt han ikke sjelden er udsat for Overfald og Mishandling, er meget rosværdig, og derfor især vilde jeg nødig miste ham —.“ — For-

standeren indstiller dem til et Gratiale af henholdsvis 16 Rbd. r. S. og 10 Rbd. r. S.

1831 18. Januar hedder det om Johannes Lagrolet, at han har nu været ude om Dagen og holder sig for det meste temmelig rolig, saalænge det vil vare, men maa hver Nat indelukkes i hans Lukaf.

10. Marts skriver Forstanderen om Maren Jens D. af Høyen: „Først i Marts 1828 blev hun hertil afleveret og mod Slutningen af Oktbr. s. A. blev hun herfra afhentet. Da hun altid var rolig og gjorde ingen Fortræd undtagen ved hendes egne Klæder, som hun vel ikke sønderrev, men bestandig oppilled i Sømmene, saa Oppasserens Kone og Gangkonen havde nok at gjøre med at sye dem sammen, saa loed jeg hende spadsere paa den lukte Gang ovenpaa, som er udenfor de øverste Daarekamre, og lod Døren til hendes Kammer staa aaben. Længere hen paa Foraaret, naar Vejret tillod det, loed jeg (hende) komme ud i den for de Vanvittige indrettede lukte Gaard, men saasom hun ikke fandt synderlig Lyst til at være i dette Selskab, bad hun sædvanlig om at maatte gaa op paa sit Kammer og den forhen ommeldte lukte Gang oven paa, hvilket og skedte. — Hen paa Sommeren tilloed jeg hende at spadsere udi den uden for Hospitalets Hovedbygning værende Hauge, hvor hun i Selskab med et andet roligt vanvittigt Fruentimmer, Maren Peders Dr. fra Gjesten Sogn, gjerne vilde være, og hvorfra hun efter Behag kunde gaa op paa sit Kammer og derved værende Gang. — Da hun i Slutningen af Oktbr. Maa- ned blev afhentet fra Stiftelsen, vidste man ikke noget om hendes Svangerskab, som først nogen Tid efter, at hun var kommet herfra, opdagedes, og sandsynligvis er vel Oppasseren den skyldige; men da han var gift

og havde 3 Sønner, hvoraf den ældste da var omtrent 11 Aar, saa kunde man ikke lettelig fatte Mistanke til saadan slet Opførsel, saa meget mere, da Svangerskabet ej endnu var bekjendt, og hvis dette havde været Tilfældet, havde Familien formodentlig ikke den Gang bragt hende hjem.“

Oppasseren var Andreas Bernhardtsen. Han blev afskediget ved Stiftsøvrighedens Resol. 21. Marts 1829.

8. August underrettes Direktionen om, „at den sinds- svage Ole Pallesen af Egtved sidst afvigte Nat har brudt ud af Anstalten og bortløben —.“

25. August foreslaas J. Nommensen, hvis Læretid udløber til Mikkelsdag, forsynet med en Svendeklædning, bestaaende af Kjole, Vest og Buxer af sort Klæde til 1 Rbsk. H. C. pr. Alen, 1 ny Hat, 2 nye Skjorter, 2de nye Kraver og 2de Halstørklæder, samt et Par uldne Strømper, desuden nogen Reparation til Træbenene. Forstanderens Forslag motiveres ved, at det er den sidste Gang, Hospitalet forsyner N. med Klæder og Benreparation.

I Oktbr. indberetter Forstanderen, at Ole Pallesen atter er udbrudt fra Anstalten: „denne Gang er han ligeledes gaaet ud igjennem de over hans Dør anbragte Træspole, men derefter igjennem de med Jernstænger forsynede Vinduer til Justitsraad Nielsens Have.“

20. Oktober til Direktionen: „At den undvigte Ole Pallesen sidst afvigte Nat hertil er indleveret af Vognmand Thorsten Andersen her i Byen, har jeg den Ære herved at indberette, samt at han indtil videre er paa- lagt Tvangsbeltet; men jeg indstiller til den høje Di- rektion, om ikke det Daarekammer, hvori han er ind- lagt, maatte i Stedet for Træspoler over Døren forsy- nes med stærke Jenstænger, hans Sængested gjøres fast.

til Gulvet, og han enten lænkes fast til Sængestedet eller Dørstængerne ved den ene Haand —.“

1832 18. Maj døde Forstander Ramsing af en haard Sygdom, skriver hans Eftermand.

1833 blev indsat stærke Jernstænger for Vinduerne i Gangene i de nederste Daarekister.

1834. 25. August udtaler Forstanderen, at han „ikke véd nogen Bestemmelse for de øvrige Udgifter ved afdøde Hospitalslemmers Begravelse, men at jeg har fulgt de Regler, som fandt Sted under mine Formænd, og derfor blandt andet har benyttet det kostbare Liigbærerlaug, da jeg ikke vidste Andre, som ville bortbære Liig for moderat Betaling.“

1835 gør Forstanderen atter Rede for Udgifterne ved Begravelsen af Liig, hvilke Udgifter maa have forekommet Direktionen for høje: „Kisten har jeg ikke kunnet faa bedre Kjøb“, skriver han og gentager saa ovenstaaende Forklaring om Liigbærerlauget. I et senere Brev opgives Begravelsesudgifterne for et Lem til 7 Rdl. 1 Mk. 9⁸/₅ Sk. rede Sølv.

1837 udtaler Forstanderen sig om et af Daarekistelekkerne, Peder Sørensen: „Hans Væsen er flygtigt, og hans Bevægelser meget hurtige, for ikke at sige urolige, ligesom han ogsaa er meget snaksom, saa at man jo vistnok deraf synes at kunne spore en Grad af Sindsforvildelse, dog ikke i den Grad, at han derved falder nogen til Byrde. — Han opholder sig derfor heller ikke i Selskab med de egentlige Afsindige, men gaar frit omkring i Gaarden, og da han gerne vil være beskæftiget og forlanger at sysselsættes, har jeg efter hans Ønske ladet ham deltage i en og anden af de Smaasysler, som kan forefalde i min Gaard og Have. Efter det Begreb, jeg efter hans korte Ophold her har

om ham, qualificerer han sig ikke til Daarekisten, naar han kunde anbringes et Sted, hvor han idelig kunde være beskæftiget og staa under Kommando eller Opsigt.“

1837. Til Borgmester Tranberg¹: „Da jeg har opdaget, at Christen Samuelsen her af Ribe har fundet Adgang til Hospitalet og afhandlet Krøblingen Lagro-leth nogle Klæder og formentlig sviret med ham, tager jeg mig den Frihed at bede D. Velb. behageligen at ville ved Lejlighed kalde bemeldte Christen Samuelsen for Dem og advare mod ham sligt Forhold i Fremtiden.“

1837. 22. Juni. Skrivelse til Inspektionen. Forstanderen meddeler, at han hidtil har anskaffet det fornødne til Daarekistelekkerne; senest har han indkøbt en Del Lærred, som er paa Bleg, inden det benyttes til Skjorter, Særke og Lagener. Iøvrigt anskaffes der kun ubetydelige Ting, saasom et Par Sko eller Tøfler, enkelte Par Strømper m. v., en Skaal, en Ske, nogle Fejekoste o. s. v. Han forespørger, hvorvidt det forlanges, at han skal konferere med Inspektionen om Anskaffelse af enhver Smaating.

1837. 12. Juli. „Til Daarekisterne behøves 5 Sengetæpper og 6 Natskjorter. Jeg har forhen til Sengetæpper købt Hestedækkener; men da disse er tynde og skjøre og lader sig let plukke itu, har jeg denne Gang købt Rye og ladet Tæpperne sy saaledes, at et Stykke grovt Lærred bliver indsyet imellem 2de Stykker af Tøjet. Natskjorterne, som gjøres af Lærred, ere undertiden saaledes, at Ermerne kunne sammenbindes, hvorved de Vedkommende, som de ere bestemte til, hindres fra om Natten at sønderrive eller ituplukke deres Sengeklæder.“

¹ *H. G. Tranberg* († 1839).

1837. Den 30. December maa Forstanderen sende Inspektionen Efterretning om, at Marie Cathrine Christensen, som i Følge Stiftets Resol. af ²⁷/₁₂ 1828 blev optaget i Ribe Hospital, har ladet sig besvangre. Han spørger, hvorledes der med hende skal forholdes.

1838 søger Forstanderen Approbation paa Anskaffelsen til Daareanstalten af 10 Stk. tykke Madratser af Siv, forfærdiget af et Lem.

1839 i Marts nedblæste Indgangsporten til Hospitalets Gaard under en svær Storm. Forstanderen indsender Overslag over Arbejdet ved Opførelsen af en ny Port, til hvilken han har taget Porten til Bispegaarden til Mønster.

1841. 4. April skriver Forstanderen til Inspektionen:

„Det kan ikke nægtes, at Stuekonen Ingeborg Mortensdatter i Ribe Hospital har nogen Anhang til Drik, skjøndt dette ikke har haft Indflydelse paa det Arbejde, hun som en gammel Kone har udrettet.“ Forstanderen anfører det ønskelige i, at en anden Stuekone ansættes, og at den gamle, hvis gode Sider han iøvrigt dvæler ved, optages som Lem i Hospitalet med det Forbehold, at hun udvises, dersom hun fortsætter med Drikeriet.

1842. 26. Marts bestemmes Spisereglement for Daareanstalten, over hvilken Bestemmelse Forstanderen udtaler sin Glæde „for derved at undgaa Uvedkommendes Kritik og Eftersnak.“

I April erklærer Forstanderen sig i Anledning af 2 Daarekamres Indretning til Arkiv.

I Juli skriver Forstanderen til Inspektionen:

„Det gør mig ondt, at jeg skal besvære Inspektionen med Klage over Oppasser Lars Sørensen ved Ribe Hospitals Daareanstalt. Han er en Person, som jeg

ikke ønsker at staa i Forbindelse med. Ulydig, fripostig og opfarende, i enhver Henseende modsætter han sig ethvert Arrangement, jeg til Hospitalets Bedste tror at burde træffe. Troer endog at kunne nægte mig Adgang til Daareanstaltens Locale ved at paa-beraabe sig, at Nøglerne dertil ere i hans Forvaring, — viser et upassende grovt Forhold mod mig, som om jeg var ham subordineret; forlader Daareanstalten uden Tilladelse ved foregivne Ærrinder i Byen, — og lader den anden tro Oppasser Peder Christensen imidlertid fungere. — Ej heller kan jeg rose hans Forhold i det Hele ved hans Stilling som Oppasser, saasom ved Tilsyn og Reparation af Lemmernes Klæder, hvorfor han dog faar aparte Betaling; ligesom hans egen Oeconomy ikke synes at staa i Forhold til Anstalten, forsaavidt han allerede har 4 Børn, for hvilke hans Kone maa anvende en Omhu, som nødvendigvis maa spille Tiden til at være ham behjælpelig med Tilsynet, — uden at tale om den Forstyrrelse, som Børnenes Samkvem med Lemmerne let foraarsager. — Med Stuekonen, der er en skikkelig, ædruelig og reenfærdig Kone, som tager sig med Omhu af de Skrøbelige, staar han i et spændt Forhold, og lignende Forhold viser han mod mine Tjenestefolk og alle, som han troer at staa under sig. — Jeg anser det for nødvendigt, at Oppasseren bør vise mig Ærbødighed og Lydighed efter sin Instrux af 10. September 1836 § 9. I Tvivlstilfælde kan han altid henvende sig til Inspektionen. At sligt Forhold ikke alene fortrædiger mig, men maa svække min Lyst til at bestyre Stiftelsen, haaber jeg, at Inspektionen vil indsee. I den Tanke, at L. S. bør ansee mig for sin nærmeste Foresatte, tillader jeg mig at henstille, om han ikke maa opsiges med 4 Ugers Varsel efter

bemeldte Instrux, da det ikke vil være vanskeligt at faa en anden i hans Sted for den ham tillagte Løn, eller om han maa gives en drøj Irettesættelse og Belæring for Fremtiden, at jeg kan sikkres mit Embedes Bestyrelse. Der kunde og være Spørgsmaal om, hvorvidt han burde udstrække sin Myndighed til efter egen Disposition over Hospitalets Lokale at have Værksted o. desl., forsaavidt det maatte distrahere ham fra hans egentlige Forretninger. Jeg forestiller, at det vilde gaa ordentligere til, naar jeg ved Siden af mig havde en Mand som Oppasser, jeg i Fortrolighed og efter fornuftigt Overlæg kunde afhandle det Fornødne (med). — Anledningen til det sidst forefaldne Optrin mellem mig og L. S. er et Værelse, som er bestemt for den anden Oppasser til Sovekammer, men som hidtil er brugt til Oplagssted for Halm og gamle Klæder. — Halmen kan henlægges i Ladebygningen, hvor Sand, nogle Klyne m. v., hvortil der ikke var Plads i Hospitalsbygningen, opbevares, og de gamle Klæder kunne godt henlægges i det store Locale, som er indrettet paa Loftet til Daareanstaltlemmernes Tøj. — Dette Værelse vilde jeg nu anvende til deri at hensætte nogle gamle Møbler, svage Hospitalslemmer tilhørende, som ikke bør staa i deres Opholdsværelse, og hvortil de bør have en nem Adgang. — Vi ere i Forlegenhed med Plads til Hensættelse af flere Ting, som upassende kunne hensættes paa Loftet, hvortil de gamle og svage Lemmer ikke kunne have Adgang, og hvor min Kornbeholdning og Viktualier m. v. opbevares. — Det Forslag har L. Sørensen med sædvanlig Myndighed villet modsætte sig.“

Lars Sørensen fratraadte Pladsen 1843. Hans Lejlighed i Hospitalet var i østre Fløj ind til Kirken.

7. September skriver Forstanderen til Inspektionen: „Med Forundring og Ildestemning har jeg modtaget Inspektionens Skrivelse af 3die dennes, hvori mig tilmeldes, at min Opsigelse af Beværtningen ved Daareanstalten ikke kan antages. — Vel sandt, at jeg en Gang i sin Tid havde paataget mig denne Forretning, men aldeles ikke i den Hensigt, at jeg vilde vedblive samme, om end Omstændighederne saaledes forandrede sig, at det blev mig aldeles umuligt, hvilket paa nærværende Tid er Tilfældet, da min Kone, som allerede er til Aars, er saa svag baade paa Legeme og Sjæl, og vil befinde sig slettere i den tilstundende Vintertid, ikke paa nogen Maade er istand til at have Opsigt med og forestaa Beværtningen i et Kjøkken, hvor der bestandig er Kulde og Træk. Jeg har desværre et altfor tydeligt Bevis paa den hendes Helbred nedbrydende Indflydelse, denne Syssel har medført, — og sørgeligt vilde det være, om hun derved skulde lægges i Graven. — Jeg vil desuden ikke tale om, hvor vanskeligt det falder mig for Penge at anskaffe de fornødne Victualier, som vistnok vilde falde en dertil oplagt Mand (!) lettere og overkommeligere; — ligesom en anden formodes til sin Fordel at kunne oeconomisere i en eller anden Henseende. Tillige kan jeg ikke tilbageholde min Ytring om Fødemidlernes forøgede Dyrhed og den Vanskelighed, hvormed de undertiden maa anskaffes; — hvilket, efter min Kalcul, lader mig befrygte, at jeg ved at vedblive hin Forretning vilde paadrage mig Tab, som jeg i min indskrænkede Forfatning med uopdragne Børn ikke kunde overvinde. Smaalige ere mine Indtægter, og der hører Kunst til at lempe disse efter Udgifterne.“

Forstanderen foreslaar saa, at der ansættes en Økonom.

1847 3. Marts ansættes Hospitalslem Jens Isak som Portner i Hospitalet. Døren lukkes om Aftenen, saa snart det begynder at mørknes, i Sommermaanederne Kl. 10. Døren maa ej oplukkes om Morgenens, førend det er fuldkommen lyst. Lemmerne maa være hjemme om Vinteraftener Kl. 9, om Sommeraftener Kl. 10 og ej forlade Hospitalet før Kl. 5. Om Natten maa ingen være ude af Hospitalet uden Forstanderens Tilladelse.

1862 1. Oktbr. rejste de sindssyge.

1867 29. Aug. vedtoges det af Hospitalsinspektionen, at Lemmernes saakaldte „Blomsterhave“ blev givet Pensionærene til Urtehave.

Forstandere for Hospitalet fra 1774 til Nutiden:

Niels Ussing, f. 1739 ²¹/₁₂, Forstander fra 1774 ¹⁴/₁₂, † 1823 ²⁰/₁₀.

Peder Ramsing, f. 1768, Forstander 1820, † 1832 ¹⁸/₅.

Theodosius Ussing, Forstander fra 1832, † 1845 ⁴/₁₁.

Jakob Thorup, Amtsfuldmegetig, Forst. fra 1845—1848, † 1876 ⁵/₅.

Peter Hansen Tvede, f. 1801, Prokurator, By- og Raadstueskriver, Forst. 1848, † 1857 ⁶/₁₂.

Anders Andersen, f. 1801, Stiftskasserer, Forst. 1858, † 1862 ³/₁₂.

Frederik Vilhelm Rosenvinge, f. 1822 ⁵/₄, Kammerassessor, Forst. April 1863, † 1910 ²⁵/₁₁.

Holger Jensen, Forst. siden 1911.
